

Töölise Hääl

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu Häälkandja

Nr. 14

18. november 1928

I aastakäik

<p>Tellimise hind postiga: Aastas 120 senti 6 kuu peale 60 " 3 " " 30 " 1 " " 10 " Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja ametiühingud.</p>	<p>Ilmub 2 korda kuus. Adress: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31. Üksik number 5 senti.</p>	<p>Kuulutuste hinnad: 1 lehekülj 20 " 1/2 " " 10 " 1/4 " " 5 " 1/8 " " 2 " Teksti ees ja testi 50% kallim.</p>
---	---	--

Sisukord: 1) Kaubatarwidus ja valmistusjõud. 2) L. Johanson — Majateenijate sotsiaal-kindlustusest. 3) J. Klesment — Streigi õigus maksma seaduse järele. 4) Põllutöölise terwishoidlikust seisukorrast. 5) Tartu Töölisühingute Keskliit. 6) Rahvusvaheline ehitustöölise konverents. 7) Inglise ettevõtjad ja valitsus wabrikuseaduse vastu. 8) Teateid ametiühinguist.

Kaubatarwidus ja valmistusjõud.

Ametiühingute osa majandusliku edu alal.

Palgaoludes oneneb kogu maa heaolu.

Kogu kapitalistliku majanduskorra kstes on juurt osa mänginud mõisted kaubatarwidus ja valmistusjõud. Nad on alati olnud tihedalt seotud. Osalt on kaupade tarwidus annud töuke valmistajele; paljudel fordaudel on aga valmistus tekitanud kaubatarwiduse. See on kogu inimkonna, nagu iga üksiku inimesegi omadus, et ta alati püüab suurendada oma eluõnne ja olemise rõõmu. Nii kasvab tarwidus igajugu kaupade järele aastast aastasse. Kerkiwad esile uued kultuurimõisted, millest aastate eest polnud kellegil aimugi, ühtlasi tekivad aga ka uued tarwidused. Lennuk, raadio, auto, jalgratas ja palju muid kuuluvad praegu igapäewaste tarbeasjade hulka, kuna need alles wähe aja eest olid kas hoopis tundmatud või kättesaamatuteks asjadeks.

Suurel määral on see ka töölisühingute teene, et töötava rahwa laialistes hulkades kasvab ikka tugevamaks püüid lorrada oma lühikest maapealset olemist võimalikult paremini. Seda nimetatakse põlglikult hulkade lõbustuse januks, kuid tegelikult pole see muid kui tung kultuuri poole. Nõnda on kasvunud määratumat kombel igapäewaste tarbeainete tarvitamine. Kuid jeda paremuise ja õnnelikuma elu poole püüdu takistab iga töötajaja käsutusel olev piira-

tud jissetulek. Kapitalistlik majandus on nihutanud valmistuse ja tarwiduse wahetuabinõu, mida igapäew tunneb raha nime all. Tõga inimese eluharjumused, ta paik inimlikus jeltskonnas jne. olenewad meie päewil lõppude lõpuks sellest, kui palju on tema käsutusel raha. Rahwamajandusliku õpetuse jeaduste järele pidada raha tähendamata tööjaamutuste hulka. Seega peaks raha kõige rohkem olema selle käsutusel, kes oma tegemusega, ükskõik kas waimlike või kehaliise tööga, näeb kõige enam wadwa ühiskonna rikkust. Et aga ühiskonna rikkus ei jagune wastawalt inimliku töö juurtele, see on üldiselt teada.

Nii piirab tarwidust inimese jissetulek. Reegi ei saa enam ära tarwitada kaupajid, kui tal wõimalus on neid osta. Tähen dab, kui kõneldakse tarwidusest, siis mõistetakse tavaliselt masinilise tarwiduse all ka masinilist ostujõudu, jättes aga tähelepanemata, et need jiski on õige lahuminewad mõisted. Tarwidus igal pool on alati märkja juurem, kui inimeste ostujõud.

Masinilise tarwiduse kasv seisab tihedas ühenduses valmistuse jaamutustega. Kapitalistlik majandus on nii wõimjalt arendanud valmistusjõudust, et ei saa enam kõnelda valmistuse wähejusest ühelgi majan-

dusala. Crti on viimastel aastatel valmistuse hulf määratumalt kasvunud. Ja valmistusprotsessi tulemused oleksid veelgi juuremad, kui mitte piiratud turg ei keelduks jaadusi vastu võtmast. Tööstuslik valmistus ületab antud tarviduse, mis oleneb reaalsest ostujõust. Rauba valmistus võiks igal ajal tõusta määratumalt, kui nõudmist ei piiraks aheldatud ostujõud. Tänapäeval pole küsimus enam jelles: kuidas jaaktime kiilladajelt valmistada, vaid vastusloja — kuidas mahutada jeda, mis juba loodud.

Ametiühingud on võtnud enese ülesandeks vabastada ahelatest tarvidust ja jeda laiendada. Nad on jelles veendumuses, et see sünnib kõikide inimeste huvides. Seit tarviduse tõus tähendab rikkuse tõusu. Mitte ainult iga ükfil inimene ei omanda jellabi võimaluse paremini ja rahuloidavamalt elada, vaid see on ka arenemise mõttes tarvilik, jett jellelabi avaneb võimalus valmistuse juurenemiseks ja tööpuuduse tõttu kaotfi minema töõjõu ärakajutamiseks üldise jõukuse loomise otstarbel.

Masliise tarviduse kasvamine tähendab jeege äraarvamata juurt majandusliku edusammu. Ja kuna iga riigi elanikkudest juur enamuse koosneb palgatõõst elavatest kihtidest, siis omandab palga juuruse küsimus võrratumana majandusliku tähtsuse.

Palgaküsimuse üle on lord Henry Ford öelnud järgmist: „Ükfil küsimus pole nii tõsine, kui palgaküsimus. — Elanikkude enamuse elab palgast; nende palgaohud on mõduandvad maa heaolu korraldamisel.“

Nõnda on Ford puudutanud tulevikku majandusliku arenemise tuuma. Ametiühingud, kelle peaulesandeks on võitlus palgaohude parandamise eest, omandavad jeege kultuuri ajaloo aukoja. Siht, mille poole nad püüavad, on väärt, et jelle eest maksab igal proletaarlasel, igal kultuurilisel inimesel võidelda.

Sellepärast võib iga ametiühinglane uhkusega ja täie ijeteadmisega võelda — see töö, mida teeme meie, läheb kogu inimkonna kasuks, kogu ühiskonna arenemise heaks.

Majateenijate sotsiaalkindlustus.

L. Johanson.

Cestis kui töõkajise ja sotsiaalkindlustuse poolest maha jäänud riigis on majateenijate töõtingimused ja õiguslik seisuford seadustega täiesti normeerimata. Puuduvad ijegi kõige tarvilikumad seadused. Näiteks: töölepingu jeadus, kus oleks ettenähtud lepingu kestus, töö- ja puhkeajad, palgamaaksmise viis ja teised töõtingimused. Puudub ka palgaraamat, kuhu märgitaks, misjagustele töödele (kõõgis, toas, laste juures, pesukojas ja mujal) palgatud, palga juurus ja väljamaksmise aeg, natuuras antava tasu hind ja muud tingimused. Palgaraamat kergendaks poolte vahel tekkivate nõudmiste lahendamist.

Seadusega on määrata ka lahtilaskmise põhjustes, ühtlasi aga ka teenija õigused teenistusest põhjusteta vallandamise puhul.

Sotsiaalkindlustus, millest töõstustööliste kohta makswad haigus- ja õnnetuskindlustus, ei ulata majateenijate kohta, kuigi teistes riikides ka neile haiguse, vigastuse, töõvõimetuse ja töõpuuduse korral õigus abi ja toetuse saamiseks on antud.

Misjagust kindlustust vajakfid majateenijad?

Kõiki neid, mis on kultuurriikide töõlistel ja teenijatel ja mida ka Cestis majateenijad enesele nõuavad.

Kõigepealt kindlustus haiguste vastu. Majateenijad Cestis on tänapäev jäetud haiguste puhul täiesti saatuse hoolets. On vähe neid teenijate pidajaid, kes pikema haiguse korral ei vallanda teenijat, kellel aga siis kuhugi pole minna: ühes teenistusega kaotab ta ka korteri. See, kui leidub omakseid, sugulasi ja tuttavaid, kelle juures haiged teenijad elupaika leiavad. Sageli jääb teenija haiguse korral täiesti ulaluseteta. Ja väike pall ei ole võimaldanud ka mingi tagavara kogumist „mustade päevade“ tarvis. Moline töõ, rahutu elu, hommikust õhtuni ja ijegi õõjel käsutäitmisel olemine — tekitavad haigusi. Majateenijate termistusest ja sotsiaalsest seisufordist annavad tunnistust ka Tallinna linna keshhaigemaja arvud, mille järgi 1927. a. oli jelles haigemajas ravimisel majateenijaid 101 meest ja 272 naist, kokku 373; nakkushaiguste haigemajas 49, närvihaiguste haigemajas 11.

On tarvis ka majateenijaid finnitada haigekassades, kes siis neile annaks haiguse päevil arstiabi ja rahalist toetust. Arstiabi tuleb võimaldada, nagu see kindlustatute suhtes harilik, ambulatooriumis, kodus, haigemajas ja ravilas. Haiguse ajal tuleb maksta toetusraha haigekassa summadeft, et haige teenija võiks ennaft toita, katta, aga ka oma perekonnaliikmeid üleval pidada. Seft jageli on majateenijatel kohustusi laste, õdedewendade, wanemate ja teiste omaakste wastu.

Tööstustöölilistele maksetakse haiguspäwaraha $\frac{3}{4}$ palga suuruses (natuuras jaadud palk — korter, toit jne. — ühes arvatud) kuni 26 nädalat järgimööda või korduwatel haigusjuhtudel kuni 30 nädalat kalendriaastas. Öige oleks, kui toetust makstaks kuni terweksjaamiseni või töövõimetusse pensjoni määramiseni. Rawimist tuleb võimaldada ka perekonnaliigetel. Ühes arstiabiga tuleb anda hinnata arstirohud ja teised rawimismahendid.

Praegu mõned tööandjad hoolitsewad haige teenija eest, teised mitte. Kui teenijad oleksid kindlustatud, siis haige saaks arstiabi ja toetust haigekassast.

Kindlustamise teel hoolitseakse ka nende majateenijate eest, kes rasedad ja sünnitavad. Haigekassa võimaldaks neile sünnitusabiraha (20—30 kordne päemapalk) ühes sünnitus- ja arstiabiga. Sünnitusraha tuleb maksta sel ajal, kui teenija palka ei saa. Nõudmine, mis tööliste poolt piistitatud, näeb sünnitusabiraha maksmist 6—8 nädalat enne ja 6—8 nädalat peale sünnitamist. Mõne riigi seadusandluses on ettenähtud, et majateenijad saavad lapse imetamise ajal ka imetusraha, näiteks Wenemaal.

Et majateenija elab harilikult wõõras perekonnas, siis on mõne riigi seadustes nõudmine, et sünnitusmajad ei tohi keelduda majateenijaid wastu wõtmaft.

Majateenijaid peetakse harilikult siis, kui nad on täiesti terwed ja töövõimulised. Iga inimene saab wanaks, jäädes enne wähemalt osalijelt töövõimetusks. Siis alles algawad waemapäewad inimesele, kellel pole oma kodugi ja kes kogu eluaeg on teeninud wõõraft wäike palga eest, mis tagawara kogumist ei võimaldanud. Puudus, waesus ootab sarnast

inimest, kuigi ta eluaeg tööd on teinud. On ühiskondlik ülekohus, kui töölist ja teenijaid töövõimetusse ja wanaduse päewil jäetakse eluülespidamijeta. Et jeda ülekohut kõrvaldada, on teistes riikides teostatud wanaduse ja töövõimetusse wastu kindlustamine, nagu wästan seadus on Gestic maksma pandud riigija omawalitusjeteenijate kohta. Ka majateenijad tulewad kindlustada töövõimetusse ja wanaduse wastu: seaduse alusel peab igal majateenijal, kes haiguse või wigastuse tagajärjel jäänud töövõimetusks, õigus olema pensjoni saada, mitte ta endijelt peremehelt, waid — kindlustuskassast või riigilt. See pensjon peab võimaldama eluülespidamist. Gestic saawad mõned riigiteenijad pensjoni mõnikümmed tuhat senti kuus. See on liig suur. Töölised ja majateenijad leiawad selles juba oma õiguste teostamist, kui nad saaksid töövõimetusse puhul pensjoni alla elatismiimumi, see on: 4000—9000 senti kuus. Nende summa korral peab pensjoni õigus olema alaealistel lastel ja teistel omaakstel, kellel puudub eluülespidamine kas nooruse või töövõimetusse tagajärjel.

Tänapäewal on proletaarlastel tööleimine raske: tööturul on ülearu wabu tööfäsi. Meäranis tunnewad kibedat tööpuudust majateenijad. Paljud langewad seisuforda, kus pole õõjeks pead kuhugi puhkama panna. Mitte wähesed ei aja tööpuudus meelearaheitmisele.

Tööpuuduse wastu kindlustamine tuleb teostada kõigi tööliste ja teenijate, ka majateenijate kohta. Kui tööline ja teenija ei leia tööd, kuigi tahab tööd teha, siis pole tema süüdlane, kes kannatama peab. Süüdi on ühiskond oma korra ja korraldustega. Ühiskond, riik peab wastutama. Ja jeda wastutust teostatakse — mitte hädaabi töõdega, waid tööpuuduse wastu kindlustamisega. Seadusega tuleb anda majateenijatele õigus tööpuuduse päewil toetusraha jaamisjeks.

Need on tähtsamad majateenijate nõudmised, mis eestkäft seadusandlifel teel Gestic tulewad ellu wiia.

Kõik töölised ja teenijad, ühes arwatud majateenijad, majawad töötingimuste normeerimist ja sotsiaalkindlustust.

Streigi õigus maksma seaduse järel.

J. Alesment.

Töölisklassi majanduslikus võitluses kapitaliga etendab streik väga tähtsat osa. Sellepärast ka arusaadav töölisklassi piisav võitlus streigioiguse eest.

Cesti wabariigi põhiseadus kindlustab Cestis streigioiguse. Põhiseaduse § 18, 3. lause ütleb: „streigiwabadus on Cestis kindlustatud“. Sama §-i järel võib seda õigust „seadus piirata ainult awalikujulgeoleku huwides.“

Maksma Wene Nuhtluse seaduse järgi on streik keelatud: 1) riigi kui ka erarandteedel, üldtarwitusel olewal telefonil ja üldse ettewõtetes, mille seisujäämine ähwardab awalikku julgeolekut ehk võimaluse loob ühiskondlikuks hädahuks; 2) mere ja jõe laewanduse ettewõtetes, mis määratud kaupade ja reisijate wadamiseks, pakside parwetamiseks või sadamate tarwituseks laewauhenduse alalhoidmise otstarbel, kui neis tööseisak ähwardab riiklikku julgeolekut või loob võimaluse ühiskondlikuks hädahuks.

Siiski, kes neis ettewõtetes töölisti streigile äsistawad ja kui äsistajele streik järgnes, karistatakse wangistusega 8 kuust kuni 1 a. 4 kuuni; oli äsistaja isik, kes ise ettewõttes ei teeni ja äsistajele ei järgnenud streik, siis wangistusega kahelt kuust kuni 4 kuuni (§ 1359°). Streikijaid, kes häwitawad või lõhuvad ettewõtte või selles teenivate isikute warandust, karistatakse wangistusega 4 kuust kuni 1 aasta 4 kuuni (§ 1359^a). Streikijaid neis ettewõtetes, kui need riigile kuuluvad, karistatakse arestiga kolmest nädalast kuni kolme kuuni või wangistusega 4 kuust kuni 1 a. 4 kuuni, kusjuures neilt riigitenistuse õigus ära wõtta wõidakse (§ 1359°). Streikijaid, kes sunnivad ähwardustega, wägiwallaga või omawahelisest läbikäimisest loobumisega, streikima ka teisi töölisti, karistatakse wangistusega neljast kuust kuni 1 a. 4 kuuni (§ 1359). Siiski, kes jüüdlane selles, et ta ühe või mitme isikuga kokku leppis eesmärgiga üllaltähendatud ettewõtetes, kus streik keelatud, töölisti streigile äsistada, karistatakse kindluse wangistusega ühest aastast neljast kuust kuni nelja aastani mõnede üsjaraliste õiguste kaotamisega.

Rahukohtu Trahwiseadus § 142° karistab maatöolisti, kes streigile sunnivad teisi töölisti ähwardusega, wägiwallaga või oma-

wahelisest läbikäimisest loobumisega, wangistusega 6 kuust kuni 1 aastani või arestiga kuni 3 kuuni. Kui maatöölised streigi puhul häwitawad või lõhuvad maamanniku warandust, siis karistatakse neid wangistusega 3 kuust kuni 6 kuuni ehk arestiga mitte üle 3 kuu.

Süüdlast maatöölise streigileäsistamises ettewõtja majapidamise häwitamise eesmärgiga, karistatakse wangistusega 2—8 kuuni, kui see sündis ühenduses ähwarduse või wägiwallaga, siis wangistusega 4 kuust kuni 1 aasta 4 kuuni (M. S. § 1359°). Siiski aga, kes jüüdlane selles, et ta ühe või mitme isikuga kokku leppis eelmisega, äsistades maatöolisti streigile, karistatakse kindluse wangistusega 1 a. 4 kuud kuni 9 aastani mõnede õiguste kaotamisega.

4) M. S. § 1358^a karistab streikiwaid töölisti kõigis ettewõtetes, kui nad häwitawad või lõhuvad wabriku warandust wangistusega kuni 1 a. 4 kuuni. § 1358° ähwardab kõigi ettewõtete streikiwaid töölisti, kes teisi töölisti sunnivad streigile ähwarduse või wägiwallaga, karistusega wangimajas kuni 1 a. 4 kuuni.

Sellega näeme, et Wen. seaduse järgi streik üldse keelatud on ettewõtetes, kui neis streikimine võib riigijulgeolekule kahjulik olla. Neis ettewõtetes on keelatud ka streigile äsistamine. Samuti on keelatud maatöölise streigile äsistamine sihiga häwitada ettewõtja majapidamist.

Üldiselt on karistetaw streigi puhul ettewõtja waranduse häwitamine ja teiste tööliste streigile sündimine ähwarduste või wägiwallaga.

Sama Wene Nuhtluse seaduse §§ 1358 ja 1358^a, mis üldse ära keelasid streigi wabrikutes sihiga ettewõtjaid sündida palkasid kõrgendamata või muud töötingimusi parandamata, on muudetud 2. detsembri 1905. a. seadusega.

Sieministri poolt on sõjaseaduse piirsonna kohta maksma pandud 25. aprillil 1920. a. sündmäärus („R. T.“ nr. 37/38 — 1921. a.), mis ära keelab streigid 5) „Wabariigi raudteel, raudtee asutustes mis liikumise ühenduses, wäljaarwatud abiettewõtted, posti-telegraafi-telefoni asutustes ja posti ametkonnas tehnilises teenistuses, sadama kaptenitele alluwatel woelaewadel,

linnade elektri ja gaasibrifutes, weewärfides, riigi wäärtmärkide trüfifojas, leiwa-wabrikutes, samuti ka neil aladel ja neis ettewötetes streigile wälja kutsumised ja streigile äsütamised.“

Sama määrusega antakse N. S. §§ 1359^a, 1359^b, 1359^c, 1359^d ja 1359^e ettenähtud jüüteod sõjakohtute alla.

See määrus on lausa wastolus põhiseaduse § 18-ga, streiki keelata lubab ainult seadusega. Siin on aga siseminister oma määrusega streigi keelu märksa laiemale alusele seadnud, kui seda ette näeb praegu maksew Wene seadus. Nähtawasti määruse muutmisel liiga laialdaselt tõlgitsetud phj. § 26, mille järgi „kodanikkude wabaduste ja põhioiguste eraforõsjed kitsendused“ jõusse astuwad kaitsejõukorra puhul, kuid ka siin peawad nad kitsendused jüüks, mis „wastawate seaduste põhjal ja piirides“. Kui streike phj. § 18 piirata lubab ainult seadusega, siis ei saa seda teha ükski muu wõim oma määrusega.

Nus kriminaalseadustik, mis riigikogus arutusel, on wastawa komisjoni poolt esitatud streigioiguse suhtes wastolus põhiseaduse waimuga.

Runa põhiseadus deklareerib streigiwabadust, karistab eelndu § 536 jüüdiast sõjawõtmises streikimiseft ettewõttes, kus

streik keelatud seadusega wõi jundmäärusega“ arestiga mitte üle kuue kuu wõi rahatrahwiga mitte üle 500 krooni.

Kriminaalseadustiku maksimahakkamisega kaotab jõu Wene Nuhtlusseadus, muud seadust streigi keelu kohta meil maksma pole pandud.

Ei ole kuidagi wõimalik ette näha, millises ulatuses seaduseandja edaspidi kawatseb streigi keelu maksma panna, mille kohta ähwardataw karistus käib. Kuidas on siis wõimalik karistust ette näha enne, kui teada pole, millised streigid keelatud?

Täitja põhiseaduse wastane on karistada streike, mis keelatud jundmäärusega. Sundmäärusega ei saa üldse streike keelata, seda ei luba põhiseadus, sest streike wõib keelata ainult seadusega.

Kui Wene Nuhtlusseadus karistas streigile ähwardajaid kõige kõrgemalt 1 a. 4 kuulise wangistusega, tahetakse meie kriminaalseadusega § 472 järgi karistada streigile äsütajaid wangistusega kuni 3 aastani.

See on põhiseaduse § 18 maksuise ajal, kus streigi wabadus olemas. Wene seaduse ajal seda wabadust ei olnud, kuid see oli karistus.

Olgu see üks näide, kuidas meil „wabadustest“ aruajaatakse. Kuidas meil põhiseadust tõlgitsetakse.

Põllutööliliste terwishoidlikust seisuforrast.

Kadugu mulla- ja sawipõrandad!

Pääs häabumiseft ainult organisatsioonide kaudu.

Saba lapjepõlweft saadik peab põllutöölilise elama kõige terwishastalisesmas oluforras. Minult üks pilk meie maakoolide õpilaste terwishise seisuforra tabelitele, mis iga aasta seatakse kokku kooliarstide poolt, teeb selgeks, milline hulk noorteft on rikunud terwishiga. Täiesti terveid on õige wäike osa, enamus kannatab werewaesuse, näärmete tiifilise, inglise haiguse, filmarikete, selgroo wigastuste jne. all. Nende tõwede peapõhjuseks on alatoitus, wiletjad eluruumid ja halb järelwalwe. Kes kord heitnud pilgu põllutöölilise lauale ja ta magamisasemele, see ei imesta laste terwishirikete üle. Seiwafõrwali- seks saab põllutööliline läbiaetud piima, kartulaid, siltu ja harwa jefka trima soolaliha. Wõi, kõrgewääruslik wärske liha, aia- ja juurwili on töölilisele pea täiesti kättesaamatud.

Salwade toitlusolude hufitawat mõju aitawad suurendada wiletjad korteri- ja magamistingimused. Kõifige kord maakoolis, kui palju leidub lapsi, kes magawad üffinda wõdis, siis näete, et tõusewad ainult üffitud käed. Rahe-, kolme- ja ifegi neljakesi peawad nad koos magama. Load on armetu kitsad, madalad, seinad mustad, tolmused, wõib leida ifegi praegu weel küllalt maju, kus pole laudpõrandat; waid selle aset täidab finnitambitud mulla- wõi sawipõrand. Kuidas saabki pereema hoida puhtana seefugust korterit. Need on nagu loodud tiifilise taimelawadeks ja kõifugu teiste haiguste peidupaigaks.

Riifugustes tingimustes kaswab noor fidurana. Aga juba 6—7-aastaselt rafendatakse ta tööle. Warahommikust hiljaõhtuni käib ta karjas, teegi ei kiifi, kuidas mõjuwad

ta termisele kemasised ja sügiseid külmad ning vihmased ilmad. Sageli läbimärjana peab ta päev aega lõdiseva väljas, saades kroonilise nohu, kopsufatarri ning kõik eeltingimused reumatoidhaiguseks.

Sirgudes täiskasvanuks, ei muutu põllutöölise elamistingimused. Suve-, kuu- või päevapalgalisena jaadab ta oma päevad mööda taluperemehe kitsas „peretoas“ ja peab leppima sama viletsa ja vaemalise toiduga. Kalooriates saab ta vaemalt sama palju juure, kui ta on sunnitud töötades ära kulutama, raskeimatel tööaegadel aga veel vähem, nõnda et ta keha lahjeneb ja kuniwab kokku. Kes küsib maal palju haiglastest olekust, kui pole „surmahäda“, siis ei lähe keegi arstiabi otsima. Nõnda rikutakse organism lõpulistult ja inimene muutub ruttu vanaks — invaliidiks.

Maatöörahma ühingute ülesandeks peab olema kõigepealt katsuda parandada põllutöölise tervisshoidlikku olukorda. Esijoones tuleb aga pöörduda tähelepanu eluorterite parandamisele. Kõpsiseadusega on pandud alus tuhandete töölisperekondade eluasemetele. Nüüd peab muretsjema neile odavat ehitus-

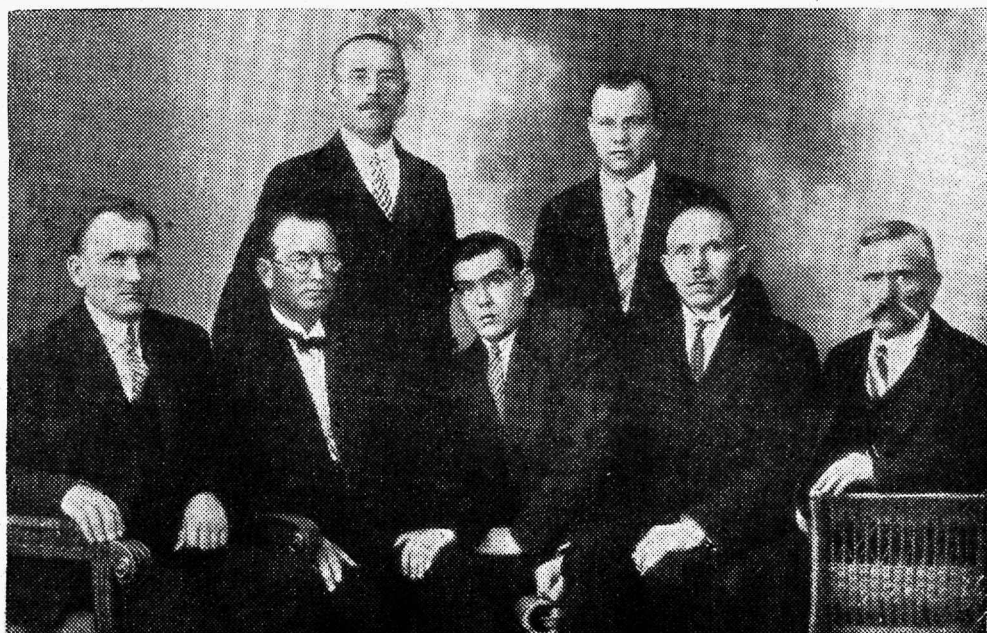
materjali ja ehituslaenu samadel tingimustel, kui seda on saanud ajunikud.

Uga sellest veel vähe. Neile, kel jeni põlnud üldse oma ulualust, tuleb soetada maa-aluse saamise võimalus. Teiste jõnudega, tuleb läbi viia jofialistliku riühma poolt riigikogule esitatud eluaseme seadus, mille põhjal mõiksid kerfida uued, tervisshoidlikumad elamud.

Kindlustada nõnda sellest küljest põllutöölisi ja nende perekondi, avaneb võimalus alata ka mõitlust palgaolude parandamise eest.

Kuid kõik see on teostatav üffi siis, kui põllutöölised ise oma ühingute kaudu tegevusse astuvad. Keegi jõnkamatest kihtidest ei tule neile abi ja paremusi pakkuma. Sel leparast sügiseste tööde lõpule jõudmisega, nil on põllutöölisel eniam aega, tuleb kõik jõud rakendada organiseerimistöölle ja talve jookkul tõsta oma liikmete arv seitsemekordseks. Alles selle järele, kui suurem oja põllutöölisest koondatud oma ühingutesse, omavad viimased tarmiliku jõu, et muuta kogu põllutöölise fih elamistingimused inimväärilisteks.

Tartu Töolisühingute Keskliit.

Tartu Ametiühingute Keskliidu juhatus.

Esimene rida: K. Ojril, esimees, rätssepp. Ed. Kirs, I abiesimees, õpetaja. W. Reino, kassapidaja, maaler. M. Sunapuu, II abiesimees, parikal. G. Ruusil, abikassapidaja, müürsepp. Teine rida: M. Walge, kirjatoimetaja abi. Ed. Soome, sekretär, maaler.

Kohe selle järele, kui kutsuti eslu Tartus ametiühingud, tekkis tarvidus neid ka koon-
dada. Metall-, maalri- ja rätsepatöölaliste
ametiühingud panid aluse 1927. a. „Tartu
Töölisühingute Keskliidule“, kuhu hiljem
koondusid ka teised ametiühingud. Meie
kajutuses olevate andmete järgi, on Kesf-
liidus 14 ametiühingut, kellest olgu nime-
tatud järgmised juuremad: Tartu trükitöö-
liste ühing, Tartu rätsepatöölaliste ametiühi-
jus, Tartu majateenijate ühjus, metallitöö-
liste ühjus, puutöölaliste ametiühjus, Tartu
nahatöölaliste ühjus, maalritöölaliste ühing,

aiatöölaliste ühjus, ajalehemüüjate ameti-
ühing, Tartu vabatöölaliste ühing, ehitus-
töölaliste liidu Tartu osakond, Tartu nais-
käsitöölaliste ühing, toidu- ja maitseainete töö-
liste ühing.

Iga ühing jaadab keskliidu nõukogu sees
vastavalt oma liikmete arvule, kuni 75 liik-
meni 2 esindajat, üle 75 liikme — 3 esin-
dajat.

Juuresoleval pildil näeme Tartu Töö-
liisühingute Keskliidu juhatusel termes koos-
seisus.

Rahvusvaheline ehitustöölaliste konverents.

Kutsesekretariaat 25 aastane.

Oktoobri kuu lõpul pidas ehitustöölaliste
rahvusvaheline sekretariaat Madridis oma
8-t konverentsi, mis kujunes ühtaegu kutses-
ekretariaadi 25-aastase tegewuse juubeliks.
Esimene rahvusvaheline ehitustöölaliste kon-
verents, kus asutati sekretariaat, peeti ära
1903. aastal Berliinis. Njutamise aastal
koondas sekretariaat enesesse 9 liitu 135.600
liikmega. Praegu on sekretariaadis 21 liitu
900.000 liikmega.

Konverentsi tähtsamateks päewakorra
punktideks olid: sekretäri aruanne, ehitusette-
wõtete tegewus rahvusvahelisel ehitustöös-
tuse turul ja lõpuks 8-tunnilise tööpäewa küsi-
mus.

Sekretäri aruanne mõeti vastu ühel hää-
lel. Suurte ehitusettewõtete tegewuse suhtes
kohustati sekretäri koguma liitunud organi-
satsioonide kandu täpseid andmeid nende ette-
wõtete arvu ja tegewuse kohta ning teostama
järjekindlat kontrolli selleks, et ühtlustada
kõikides maades palga- ja töötingimusi.

Rahkekstunnilise tööpäewa küsimuses mõeti
vastu resolutsioon, kus mõistetakse hukka mõ-
nede walituste piiridened asetada ehitustöölisi
väljaspoole tööpäewa seadust ja nõutakse

Washingtoni konventsiiooni ratifitseerimist
ilma tingimusteta ja walesti seletusteta.

Lahkunud kutsesekretariaadi juhi Paepłowi
asemele, kes konverentsist osawõtjatest oli ai-
nufene järele jäänud sekretariaadi asutaja —
waliti uueks juhiks Saksa Ehitustöölaliste Liidu
esimees G. Bernhard. Sekretär G. Käppler
waliti ühel häälel tagasi.

Kuna Saksa Ehitustöölaliste Liidu juhatus
uueks asukohaks on nüüd Berliin, siis otsus-
tas konverents ka rahvuswahelise kutsesekre-
tariaadi asukohaks wõtta sama linn. Ühendus-
es konverentsiga korraldatud näitus, nime
all: „Noored ehitustööstuses“ — leidis His-
paania töölaliste poolt elawat osawõttu.

Konverentsi peeti Madridi rahwamajas,
mille suurejooneline ümberehitamine pole
wiidud weel lõpuni. Konverentsi puhuks oli
aga eriti rutatud koosolekujaali ehitusega, nii
et seal sai wabalt konverentsi pidada. Nõnda
kujunes tegelikult ehitustöölaliste rahvuswaha-
line konverents ka ümberehitatud ja laienda-
tud rahwamaja awamiseks. Hispaania seltsi-
mehed piiridised teiste maade ametiühingute
esindajaid wõimalikult hästi vastu wõtta ja
neid tutvustada oma maa ametiühingulise
liikumisega.

Inglise ettewõtjad ja tagurline walitus wabriku- seaduse vastu.

Ametiühingute huwitaw ankeet.

Süda nelja aasta eest lubati Inglismaal
maksma panna uus wabrikuseadus. Wahe-
peal on aga tööliswalituse päewil Sender-
soni wäljatöötatud wabrikuseaduse kawa jär-

jest muudetud nii, et algupärast on järele
jäänud maewalt wari ja sedagi weskistatud
kawa ei taheta enam uusi walimisi sea-
duseks teha. Baldwin walitus wabandab

parlamendi tööfoormatusega. Tegelikult seitsajad tagurlastel ikka ja alati on käte ja jalgade alla saanud, et ettevõtjad ja nende eesjalgadega sõidud uue wabrikuteaduse vastu.

Tööministeerium on loonud wabrikuinspektiooni küsimuse eriliseks uurimiseks komitee. Et jeda komiteed tutvustada tööliskonna soovidega sel alal, on inglise ametiühingute liit korraldanud oma organisatsioonides selles küsimuses järelepärimise.

Välismaisest ametiühingust.

Wabrikutöölise kongress.

Oktoobri keskkel Brüsselis ära peetud wabrikutöölise liitude rahvusvahelise sekretariaadi juhataja koosolekul otsustati kutsuda kokku lähem rahvusvaheline kongress 1. juulil 1929. aastal Hannoveris.

Porto-Riko töölised hädas.

Ameerika ametiühingulise liidu esimees kutsub üles kõiki Ameerika töölisiühinguid ja nende liikmeid tulema appi hätta jäänud Porto-Riko töölisele. Abiandmist korraldatakse punaste risti kaudu.

Viite-päevane töönädal.

New-Yorgi Ehitustöölise Ametiühingute Liit nõuab 124.000-le ehitustöölisele viite-päevalise (40-tunnilise) töönädala sisseadmist ja 10% palgalisa. Palgamaaksmine peab nii korraldatud olema, et lihendatud töönädala juures palg mitte ei langeks.

Streik oli sihitud liig kiire töötempo vastu.

Uhe suurema Londoni omnibusi osatöötajate autojuhid ja konduktorid algatasid ühel päeval metsikut streiki protestiks ettevõtte igapäevaste töökiirustamise abinõude ja korralduste vastu. Transport- ja õppimata töölise ühingu sekretär Verin sel puhul teatas, et juba läbi viidud töökiirustamisabinõude tõttu on ilmiks tulnud suurem arv lühiajalisi haigustumisi. Kõige enam on kohu haigustumisi, mis sellest tulevad, et töölised põimiseks küllaldaselt aega ei anta.

Tööliskraadio vastu.

Ameerika ametiühingud, õigemini Chikago ametiühingute kartell, on asutanud oma

Selles on erilist märkitud wabrikuinspektorite kvalifikatsioon: kas inspektorid peavad omama oskusliku teadmisi teatud tööstuse alal? Kas praeguste inspektorite juures on märgata tehniliste teadmiste puudumist? Kas inspektorid peavad wabrikutööstuse alal omama praktilisi kogemusi? Kuidas suhtutakse naisinspektoritesse? Kas ametiühingud pooldavad inspektorite kohuste ja kompetentsi laiendamist?

raadio jaatejaama, mis on Ameerika kapitalistidele pinnaks filmas. Sellepärast püüab Ühisriikide Liidu-Raadio igatmoodi takistada ja jendada tööliskraadio jaatejaama tööd. Chikago ametiühingute kartell protesteerib ja on alanud riinakut „taewalaotuse wabaduse“ kaitsjeks.

Parteilistel ametiühingutel pole edu.

Ümal ajal asutasid kommunistid Tšehhoslowakkia wabaametiühingute kõrwale oma parteilised ametiühingud, nagu neid mujalgi figines. 1924—26 a. tõusis nende liigete arv 210.611 peale. Nüüd on aga nad hakanud kiiresti kokkukulama ja praegu ei tõuse liikmete arv mitte üle 97.000.

Õnnetusjuhuste eest 5 miljardit dollarit.

Ameerika riikliku finantsnõukogu aastakoosolekul juletas finantseksperit, et 98% õnnetusjuhuseid oleks võidud ära hoida. 85% õnnetusjuhustest oleks kõrvaldatavad olnud kaitseseabinõude tarwitusele võtmisega ja 10% on tingitud halbade terwishoidlustest oludest ettevõtetes. Õnnetusjuhuste puhul on tulnud kulutada 5 miljardi dollarit. Kui ettevõtjad püüaksid vähegi võtta tarwitusele moodjamaid kaitseseabinõusid ja parandada terwishoidlusi olusid, siis võiks üldine õnnetusjuhuste kulu langeda 50% võrra.

Uastane tubakatoodang.

Maailma aastane tubakatoodang mullu oli ümarguselt 98 miljardi naela. Nagu statistilised andmed näitavad on 58,5 protsenti tubakast ümbertöötatud sigarettideks ja paberossideks, 40% piibutubakaks ja 1,5% sigarettideks. Sigarettide ja paberosside valmistamise kõrge protsent on seletatav suitsetamise kumbe lewinemisega naiste hulgas.